

Звар'яцею ад роднага краю!
Тут зламаюць любое скрыдло,
і прабачаць, і прымуць да раю –
абы толькі ўсё ціха было.

Першая кніга паэта

Алесь Чобат

Год

Вершы

Мінск
“Мастацкая літаратура”
1992

Серыя заснавана ў 1968 г.

Прадмова *Дануты Бічэль-Загнетавай*

Поэзия Алеся Чобота сдержанная и открытая, как разговор близких людей. Раздумья о своем поколении и о своем времени, поиски и надежды, тревога и боль человека, сложная и тяжелая судьба родного края — главные темы книги «Год».

ISBN 5-340-00967-X

© А. Ф. Чобат, 1992
© Прадмова. Д. Бічэль-
Загнетава. 1992

«АЛЕ ЗАЎЖДЫ ПАТРЭБНА БУДЗЕ ВОЛЯ...»

У Гародні адраджэнцкі рух адметны тым, што яго вызначаюць заводскія інжынеры, якія не падводзяць жыццё пад тэарэтычныя абстракцыі, адчуваюць яго на ўласнай скуры, бо за кожным — змена, цэх, канструктарскае бюро. Пакаленне трыццацігадовых,— у літаратуры яны чамусьці лічацца маладымі,— здолела супрацьстаяць брэжнеўшчыне, не дало сябе апрануць у бясколерную стандартную уніформу.

Алесь Чобат быў нязручны для начальства сваёй нестандартнасцю. На заводзе аўтамагнітолаў і «Азоце» далей працуюць зробленыя па яго праектах прэсформы, але аўтар быў вымушаны пайсці ў свет. Апошняе звальненне прама звязанае з першым мітынгам БНФ у Гародні 26 лістапада 1989 года, які паспяхова правёў Алесь.

Зборнік «Год» — гэта імпульс неспакойнага часу, усяго няўтульнага жыцця непадкупнага пакалення, якое нібыта нікому не патрэбна, але якое на попеле ўсіх чалавечых вартасцей не ўпала і знайшло сілы застацца людзьмі, а таму патрэбнае ўсім.

Збоку гледзячы, можна падумаць, што кароткія дакладныя радкі вершаў даваліся аўтару залішне лёгка, але на справе гэта вынік напружанай працы, бязлітаснай шчырасці і бясконцых шпацыраў бяссонніцай у начных завулках Гародні.

Як паэт Алесь Чобат валодае дакладнаю мовай. Дарэчы, здзіўляе вясёлая моўная бытавая стыхія Скідальшчыны ў яго аповядках, якая нагадвае гумар Міхася Васілька. Тут няма вобразаў-алгарытмаў, якія патрабуюць спецыяльнага тлумачэння. Верш — аголеная скандэнсаваная думка, ясная і глыбокая,

часам нават аскетычная; усё пабудавана на тонкіх нюансах, на той крысе, якая трымае таямніцу паэзіі. Як і ў жыцці — сканцэнтраваная на галоўным, да канца праўдзівым, не ўступаць у кантакты з дробязнасцю і мярзотнасцю, ісці да мэты і забываць пра масты для адступлення, цяпець паражэнне, але не прыніжэнне.

Не прадстаўляю чытачу пачаткоўца ці вучня. Мой літаратурны вопыт яму не спатрэбіўся, але прыемна ведаць, што яго пакаленне і яго сябры прымаюць мяне ўсур'ёз у адрозненні ад кан'юнктуры.

«Год» — зборнік сталага паэта, так пішуць у пик творчасці.

Калі ўсё скончыцца, мы будзем як святыя,
ні чаркі поўныя, ні ножкі маладыя
не зацікавяць кожнаю парой.

Нарэшце слова гонару стрымалі,
што больш не ашалею і не маю
агульнага нічога з воляй той.

Можа гэтак і будзе ў Алеся — пачатак і вяршыня. Дарэчы, сам ён хацеў бы вярнуцца на завод, да сваіх мікрасхемаў, бо там няма метафараў і тэарэтыкаў, там патрэбна дакладнасць, а пошукі сябе ў сабе канчаюцца і часта абыходзяцца ў добрую капейку. Але жыццё ідзе наперад, яго шляху не ведае ніхто...

А сапраўды, навошта воля тая,
калі ўсё скончыцца і Беларусь пустая
забудзе мёртвых і прадасць жывых

Але заўжды патрэбна будзе воля,
таму што ўсё не скончыцца ніколі —
і дых займе ад дзевак маладых.

«Год» — канкрэтны факт нашага няпэўнага, але так неабходнага для будучыні часу. Добра будзе, калі ён без валакіты патрапіць да разумнага і ўдумлівага чытача.

Данута Бічэль-Загнетава

I
АДЛІГА

КАЛІ МОЙ КРАЙ
ПЕРАЖЫВЕ МЯНЕ

Калі мой край перажыве мяне
і будзе вольны ад чужога грыму,
няўжо і вас віхура абміне,
асаднікі і парабкі рэжыму?!

Барацьбіты за веру і спакой,
і свой і тых, каму высока падаць,
няўжо і вас прыгрэе пад рукой
кароткая бяспамятная памяць?

Няўжо і вам спакойна паміраць,
а не плаціць і не ўцякаць за мора,
маленькая агідненькая шаць
часоў праклёну і сляпога гора...

* * *

Зіма. Адліга. Чорная дарога.
Жывых няма, і мёртвыя далёка —
ні зорачкі, ні края, ні мяжы.

І цесна ценям, і самотна душам,
як жабракі, па чорным свеце кружым —
крыжы і ямы, ямы і крыжы.

Бацькі не хочуць да шыхтоў з сынамі,
чужы і мілы край яшчэ не з намі -
ні памяці, ні распачы, ні слёз.

Паклёп і куля выклятых не страшаць,
і не клянём і мы чужынцаў нашых —
пракляты будзь без лёсу вечны лёс.

Раскіданыя часам і вайной,
замучаныя не сваёй вёной,
рассыпаныя бурай па дарогах,
на тры крыжы расцягнутыя Богам,

ну, штб мы дзелім?! Праўду і хлусню?
Здабытак мёртвых? Попел пакаленняў?
Жывём — як не жывём... няма карэнняў,
няма слядоў ад болю і агню.

Адны адных чакаюць і стаяць,
цікавасць ціхім розумам кіруе,
ніхто сябе дарэмна не марнуе —
ці час не той, ці сэрцаў не чуваць...

«2 ноября в Ошмянской следственной комиссии были спрошены нижепоимено-ванные лица и показали: 1. Казимир Иосифов Богушевич... имею четырех сыновей... Владислава, 25 лет, служащего офицером в Капюрском полку, Францышка, 23 лет, ушедшего в мятеж, Валериана, 22 лет, имеющего должность землемера в Ошмянском уезде, Аполлинария, 18 лет, занимается дома хозяйством...»

*Са справы Часовага палявога аўдытарыяту
Віленскай вайскавай акругі*

Праўды хоча адзін,
а спакою другі —
кожны сам выбірае
пагоні і ўцёкі.
Прыйдзе смерць без чаргі,
час разгорне сцягі,
і чатыры сыны —
як чатыры дарогі.

Мы ніколі не дзякуем
нашым часам:
тут умовы не тыя
і людзі не тыя,
але кожны за зброю
хапаецца сам —
не схіляецца болей
і вечна не ные.

Беларусы адны

будуць век бедаваць,
што аднойчы зашмат
начыталіся кніжак,
беларусы другія
ідуць ваяваць —
Каліноўскі Кастусь,
Багушэвіч Францішак.

Іх чакае выгнанне,
турма і пятля,
ім праз сотню гадоў
не відно абеліскаў —
толькі кліча зямля,
толькі кліча зямля
да Гародні,
да Ліды,
да Вільні,
да Мінска.

Генерал-губернатар
і граф Мураўёў
на той час быў не горш
за Цанаву з Яжовым.
Біў шляхэцкую дур,
піў мужыцкую кроў,
спраўных гнаў на Сібір
з іх тутэйшаю мовай.

Не прадайце народ,
не дзяліце народ

на мужыцкія косы
і штуцэры шляхты!
За няволі жыццё
варта ўзяць волі год,
гэта потым —
на крыж, на Амур і на шахты.

Нам цяпер, як раней,
валіць здрада пад дых,
але мёртвыя сораму й страху
не маюць,
нашы мёртвыя помняць
пра нашых жывых,
нашы мёртвыя
нашых жывых узнімаюць.

www.kamunikat.org

* * *

Звар'яцею ад роднага краю!
Тут зламаюць любое скрыдло,
і прабачаць, і прымуць да раю —
абы толькі ўсё ціха было.

Шчодрасць наша мацней за ўсе звычкі!
Тут астатняе ў душах святло
аддадуць,
прададуць
і пазычаць —
абы толькі ўсё ціха было.

Што дурны, што занадта свядомы.
Паяднала іх даўняе зло —
выракаюцца сына і дому,
абы толькі ўсё ціха было.

Горш ад сварак усіх і ад спрэчак
і халодных выгнанняў люцей
абьякавасць родных мястэчак
і бязлітаснасць блізкіх людзей.

* * *

За прамовы сталіцаў
заўсёды плаціць хутарам.

Маем звычай такі,
калі радасці — напалам,
а ўсе беды і болесці
застаюцца народу
са згоды
змагароў за змаганне,
за вечную слодыч свабоды.

* * *

Смяецца дурань местачковы
з пакутаў матчынае мовы —
за ім і тэхнікум, і пых.

Жыве і спіць, бяды не мае.
Начальства бок яго трымае —
само выходзіла з такіх.

Асілак з розумам калекі
не адчувае небяспекі
зрабіцца мёртвым пры жыцці.

Сам хлопец жвавы і вясёлы,
але другой такой жывёлы
на ўсім падворку не знайсці.

БАЛАДА АБ ПАМІНАЛЬНАЙ ХВІЛІНЕ

Не аднаго
ахопваў боль начамі:
яшчэ каго
на свеце замаўчалі?

Не верце,
што маўчанне быць павінна,
на свеце —
памінальная хвіліна.

Прымаем
злосць таварышаў старанных —
памянем
нашых мёртвых і выгнанных.

Не будзем
выракацца ў кола ўзятых,
мы людзі,
а не сорам рук узнятых.

Памянем кніг
нявыданных старонкі,
памянем тых,
хто скручаныя ў плёнкі.

На забароны гнеўныя
не глянем —
Высоцкага і Ленана

памянем.

Як прагу жыць,
іх песні ў душах носім —
і так баліць,
як нечага мы просім.

Прымушаны
прасіць, чаго не маем —
паэзію і музыку
памянем.

У кожны век
нахабства і цкаванне
бярэ свой верх
праз нашае маўчанне.

Тым, хто ўсяго
і кожны дзень баіцца,
няма чаго
валіць на кіраўніцтва.

Хто жыць мяркуе
прастатой святою,
стаць рызыкуе
тою ж свалатою.

Не падтрымаем
збяды падваенне —
свае памянем

гонар і сумленне.

Каб стаць на тым,
каб нізка не хіліцца,
не быць нікім
і ў шчыліну не шыцца.

Часамі ж
наша згода нават страшыць -
мы са.мі ж
замаўчалі мёртвых нашых.

1980 г.

* * *

Мой даверлівы брат,
не пішы халую —
няўжо выпрасіць хочаш
радзіму сваю?!

Мой даверлівы брат,
не піхайся дарма
да высокіх дзвярэй,
бо людзей там няма.

Мой даверлівы брат,
што трымае твой крок:
жонка, дзеці, заробак —
а ці арышту змрок?!

Мой даверлівы брат,
чалавек ты ці не,
калі наша зямля
ўжо ляжыць у труне?!

Мой даверлівы брат,
цмокі і павукі
перш за ўсё на даверлівых
ладзяць сукі...

НЕ ТАКІ ПОГЛЯД

Той чалавек нічога не хавае.
Сумленны.
Шчыры.
Нават спачувае.
Ад сэрца зычыць лепшыя шляхі.
А сам не пойдзе —
погляд не такі.

Каго ён толькі не перамагае!
Канцэпцыя, Адна.
За ёй другая.
На гэты бок.
На той.
Ці напасткі.
Ні так, ні гэтак —
погляд не такі.

Маленькі гонар пакутуе горам.
Страх —
жыць не так,
і памыліцца — сорам,
а нервы плачуць,
быццам жабракі...

Не пойдзе.
Сядзе.
Поглад не такі.

Не пойдзе здрадзіць,

хіба што — парадзіць.
Пасля не ўспомніць:
Мы ж павінны ладзіць,
а не пускаць у бойку кулакі,
калі ў суседа погляд не такі.

...крывёю кропяць
волю
крок за крокам,
а чалавек глядзіць халодным вокам, •
забітых лічыць — з мордаю святой...

Той чалавек.
Былы, здаецца.
Той.

* * *

У паўстанцаў заўсёды
прамы і аднолькавы лёс —
касінераў забітых
апускаць на дол патаемна,
а жывым касінерам
з пакутай, — ці ўсё не дарэмна? —
шлях на спёку Тэхаса
або на сібірскі мароз.
Асірочаны край
Адступае на сорок гадоў,
каб ізноў агрызнуцца
халодным і страшным жалезам,
да апошняга хутара
біцца мужыцкім адрэзам,
тут малая цана
на сваю і варожую кроў.
Апустэчаны край
адступае глыбей і далей,
забіваецца ў душы,
цураецца ўласнае мовы,
а ратунку не мае,
і цэліць наган у галовы,
аж па ботах у ката
сцякаюць мазгі, як алей...
О, краіна упартых!
Твой парастак толькі падрас,
а зубамі скрыжэ,
бо пануюць чужыя героі;

ён спачатку да кніжак,
а потым ужо і да зброі —
у паўстанцаў заўсёды
прамы і аднолькавы лёс.

* * *

Які ты задаволены!
Цябе ж яшчэ не звольнілі.
На тэмы на адвольныя
гаворыш, як святы.

Чакай, адліга згіне і
другая пойдзе лінія —
і ўсе мае «памылкі»
таксама зробіш ты.

www.kamunikat.org

ГІСТАРЫЧНЫ НАРЫС

Не крадзі і не бі.
Не гуляй і не хлусь.
Завучылі.
Зямля. Незалежнасць. Айчына...

На сучаснікаў не спадзяецца Скарына,
і нашчадкам радкі пакідае Кастусь.

Час прайшоў...

Завучылі. Здалі. Пажылі.
Разумнейшыя сталі — вядома ж, навука.

Зноў абрыдлая гліна,
аблезлая сука
і забытая вёска
на ўскраі зямлі.

Час ідзе...

АБНОЎЛЕНАЯ БУДУЧЫНЯ

абноўлены маленькі чалавек
абноўлены і нават лепшы здзек
абноўленыя страх спакой і згода
абноўленага нашага народа

абноўлены пры жонцы спіць мужык
абноўлены крутом выходзіць пшык
абноўленага плана будаўніцтва
абноўленая сцёкамі крыніца
абноўлены маленькі чалавек.

ЧАС КАСІНЕРАЎ

Ты цяпер не адзін —
да народа вяртаецца вера
у другое жыццё.
Прэч маўклівасць і згоду сваю!
І да нашых мясцін
набліжаецца час касінераў,
і наступіць на горла
аднойчы мой люд гадаю!

Нам не трэба дазволу...
Мільёны забітых за намі.
Гэта наша зямля,
гэта нашы лясы і палі.
І гудуць у нябёсах
паўстанцкія душы званамі,
а нашчадкі паўстанцаў
збіраюцца зноў на зямлі...

Зноў нас будуць душыць
з дапамогай глухіх ды спакойных.
Мы яшчэ павандруем
далёка за Нёман і Сож,
калі час касінераў
заменіцца часам бяззбройных,
калі час безгаловых
цялём папляцецца пад нож.

Зноў «шалёных» няма!

Без гарантыі кроку не ступяць
і не вераць нікому,
і слова сказаць не даюць.
Гэта наша зямля,
гэта нашы адданасць і тупасць,
калі ў збітыя душы
яшчэ дадаткова плююць.

Толькі нам не канец.
Мы працяг да другіх пакаленняў.
Грамадзяне з натоўпу
рабіцца людзьмі пачалі,
бо Кастусь Каліноўскі
застаўся ў душы і сумленні,
а не ў голым граніце
застаўся на гэтай зямлі.

ВЁСКА

Час мітынгаў адкоціцца,
як гром...

На вёсцы ранак бразгае вядром.
Сабака брэша.
Лес маўчыць, як скрыня.
Гаспадара ўпраўляе гаспадыня.

Адгаласіла вёска за сваіх.
За першага.
За старшыню калгаса.
Цяпер сядзіць, маўчыць,
чакае часу —
як на прышэсце абяцанак тых.

А ты, мой сябра і названы брат,
каму трываць,
як грызці жылы злосна,
збіраешся
назад,
назад,
назад —
і гэта ўжо без жартаў
невьносна.

Няма пагоні.
Высылкі.
Дагляду.

Няма чаго канфіскаваць —
як сяду.
Усё сваё адразу пры сабе.
Ну, што ізноў?!
Другія вось — трываюць.
За пару слоў цяпер не забіваюць.
Адкуль жа тая пляма на табе?

Адкуль на нас.
Мы зноўку эмігранты.
Мы валацугі, парыі, ваганты.
Мы паўцякалі ад прыгону прэч.
А мілы край на месцы назаўсёды...
Змаганне наша стала, як прыгоды.
Такая вось істотнейшая рэч.

КАЎНАС

У цесных вулічках блукае цішыня,
як памянь лёгкая
наступных пакаленняў,
якія не заўважаць нашых ценяў...

Зялёны клён і голуб залаты.
Чырвоны шыхт ганзэйскіх камянічак.
У час трывогі не мяняюць звычак
суседзі нашы — сёстры і браты.

Спакойны дзень, як у калысцы сон.
На тварах годнасць. Чысціня на бруку.
Тут перанеслі ганьбу, кроў і муку —
перанясуць і гэтых сорок дзён.

Блакада. Крыкі. На стары матыў.
Абураны працоўныя ў Разані.
А летні дожджык светлымі слязамі
званы касцёлаў ціха абудзіў.

Як Нёман белы, час плыве далей,
няшчасных нараджае і шчаслівых,
каб мы жылі, і верылі смялей,
і гналі смутак добрым чорным півам.

ПЕРШЫЯ ПЕРАМЕНЫ

Не. Нічога на свеце не вечна.
Час мяняецца. Сон у руку.
Вось і фабрыка з Маладзечна
стала жаліцца Пазняку.

Аж стамляюся — так дзіўлюся!
Нам цяпер за так не праспаць
незалежнасць на Беларусі,
бюракраты мордай у гразь...

Ну, чаго мы так завяліся?
Трэба верыць у свой народ:
і адродзяцца, як адракліся,
каб ізноў ісці «упярод»...

* * *

Калі ўсё скончыцца, мы будзем як святыя —
ні чаркі поўныя, ні ножкі маладыя
не зацікавяць кожнаю парой.

Нарэшце слова гонару стрымалі,
што больш не ашалею і не маю
агульнага нічога з воляй той.

А сапраўды, навошта воля тая,
калі ўсё скончыцца і Беларусь пустая
забудзе мёртвых і прадасць жывых.

Але заўжды патрэбна будзе воля,
таму што ўсё не скончыцца ніколі —
і дых займе ад дзевак маладых...

* * *

Не цяжка мне зусім —
я не жабрацкі сын,
але сын Беларусі
і смерці не баюся.

Ды што! Цяпер у нас,
калі на спраўных час,
любых, хто хоча ўбіцца,
нічога не баіцца!

Народ памёр і знік —
жывы адзін разлік,
а чыстае імкненне —
дарэмнае здарэнне.

Бывай, мой родны кут!
Нікога болей тут,
ніхто мяне не хвошча...

Шчаслівы дзядзька мой -
нямецкаю пятлёй
задушаны на плошчы.

II ВОСЕНЬ

* * *

У восені маюнак свой і строй,
а дым бульбоўніка паслаўся над зямлёй,
і вечар цягнецца прысаддзя доўгім ценем...

Час не ляціць і не гудзе чмялём,
а хмары намалёваны вуглём,
і выстыглыя гнёзды апусцелі...

Не прагне сэрца бою і агню,
але баліць душа — і ўпершыню
бярэ за горла край, людзьмі забыты...

Ах, Божа мой, чаму спакон вякоў
не выпускае восень хлапчукоў,
чый лёс і шлях дажджом і ветрам змыты...

ЗАМАЛЁўКА

Поле зямное
за мною,
палымнеючае зарою...

Глянеш—і сэрца расплачацца.

Сівыя наранку стагі,
палёў цішыня гарачая,
аблітыя сонцам лугі,
пад яблыняй жоўтыя паданцы,
чорны хлеб на стале,
бор над Нёмнам,
касцёл у Каменцы,
цень вайны на светлым чале...

НОЧ

Дожджык. Лета. Вулічка старая.
У пакоі плыта ціха грае,
час ідзе, і ружа памірае...

Стомленае сэрца не баліць.
Плыта грае. Свечка ціха мгліць,
ліпа летнім дожджыкам шуміць...

Мне ад пошты ні лістоў, ні скрынак.
Час ідзе. Але дожджык на прыпынак,
позна ўжо на самы дробны ўчынак...

Свечка гасне. Памірае ружа,
а душа стамілася — так дужа
у пакоі тым было, было, было...

ЛЯ КАРЦІНЫ М. САВІЦКАГА
«ПАРТЫЗАНСКАЯ МАДОННА»

Адратаванага поля аблокі
высвецяць твар
і адзенне з ільну,
пожняя пабітыя босыя ногі...
Боты для тых, каму йсці на вайну

Час абмінуў
глуш ляснога раёна —
і выглядае са жніва таго
сына свайго
адратаванага поля мадонна.

Хто яе сын?..
Белым днём, сярод ночы
маці пазнае яго праз нябыт.
Глянё — у дзіцяці дарослыя вочы,
спаленых вёсак прагорклы блакіт.

З плачам па тых,
каго здзьмула завая,
цяжка схапіўшыся, у палыне
разам з малым нарадзіла надзею
ўсім на зварот,
хто пайшоў па вайне.

Вочы сялянскія,
дробненькі прышчык,

як палатно, белы твар ільняны —
нібы ўзіраюцца на пераплыўшых
не пераплыўшыя Рэку Вайны.

Хто яе сын?... толькі чорныя хмары,
толькі пажары вялікай бяды —
вочы мадонны ўзіраюцца ў твары
сотняў жывых, хто прыходзіць сюды.

БРАТЫ

Сасна над магілай
рыпіць, як вяроўка над пляцам,
павешаны хлопцы
за лёс быць народам такім —
Кастусь на Лукішках
ля віленскіх дрэў і палацаў,
а мой дзядзька Толя
у Скідалі ў сорок другім.

Абодва глядзелі
цвярозымі ў неба вачыма,
абодва ўсё ведалі —
як і на што яны йшлі,
абодвух забыла
і кінула наша Айчына,
а потым успомніла
і аж узнесла з пяці...

Патрэбу ў святых
на зямлі адчуваюць не тыя,
хто плача па мёртвых
і просіць палёгкі жывым;
а моўцы пустыя
і дробныя блазны святых,
каму нашы хлопцы
ўяўляюцца ценом пустым.

Хто спрытны хадзіць
то наўкол,
то шляхамі крывымі,
хто рушыць магілы

і помнікі ставіць ізноў,
вы гэта сур'ёзна
сябе палічылі жывымі?!
А што ў вас жывога,
апроч нашпаргаленых слоў?

Адна толькі праўда
за вашым запісана збродам,
як свет не дзяліўся б
па волі сваёй і Масквы —
вы шчыра й сумленна
быць хочаце разам з народамі,
каб цэлы народ
заставаўся шалёным, як вы.

Спакой і выгода,
калі пераціснуты болем
астатнія душы
за вечнай высокай сцяной —
і болей не чуюць
братоў Кастуся з Анатолем,
забітых бяспамяцтвам
лепей, чым слізкай пятлёй.
Сягоння святкуюць,
хто выжыў дурным і сагнутым,
але не загінуў
разумным, прамым, маладым,
і зычаць сягоння
чакаць адпаведнай мінуты,
а жыць да мінуты
нячутным, нябачным, нікім.

Няхай я не ведаю,

чы.м нашы скончацца віны,
і нават няхай
не вярнуцца з калымскіх дратоў —
ды я не загіну
і справы адвечнай не кіну,
а проста ад'еду
па чорнай дарозе братоў.

* * *

Бацькі зямля вялікая,
маці зямля вялікая
яблыняй і калінай,
пчольнікам звонкага ліпеня
на рэха нябёс перамножаная —
Нёманшчына...

І да яе, як магнітам,
цягнуць
словы з вялікай літары —
Поле.
Полымя.
Памяць.

Тут да зямлі ўцалелай
цёплай прытуліць сілай
смак папяроўкі спелай,
подых жанчыны мілай.

Тут паляціць упокат
вечарам палымяным
доўгі бусловы клёкат
з выкашанай паляны...

Чужына не нам шчаслівей.
Жывём на такой — на звычайнай,
маўклівай і неўрадлівай.
Радзіма вышэй за выбар...

На ёй, як дубы, мацнелі
рады чатырох паўстанняў.
Яе пакахаў Міцкевіч,
і стаў яму свет выгнаннем.

На ёй прырасталі сэрцам
да краю свайго і поля.
Яна згарэла пад немцам,
яна не згіне ніколі;

нічога яна не забыла,
нікога яна не забыла,
сама на сябе рабіла,
чакала,
верыла,
клікала —
бацькі зямля вялікая,
маці зямля вялікая.

* * *

Сон падарожжа акрыліў нясмелых —
дарога, мора, пані ў сукнях белых,
шпацыркі, кава, сосны, хваляў шум...

Прадрых ад свету, схільнасць да прыгоды —
якой яшчэ палёгкі і выгоды!
Тут не пакрыўдзяць беднасць, лёс і тлум...

Тут можна жыць не толькі для радзімы
ці прадпрыемства...
Хіба свет адзіны?
Але крыху падумаць пра спакой...

Калі на волю нам яшчэ зарана,
але трываць абрыдла болей пана,
адно адхланне — з хваляю марской...

* * *

Плёскат хваляў рачных
з цёплых вокнаў паяе.
Дзве пчалы залатых
пякуць вусны мае,
мілы подых апёкі мне гоіць.

Твае смутак і боль
сваім сэрцам вазьму,
але светла з табой
будзе сэрцу майму,
і сляза твая душу напоіць.

Прытулю назаўжды,
прыгарну цябе ўсю,
каб не чула бяды,
два крыжы панясу,
мой анёл залаты і ўкаханы.

Сон павекаў тваіх
дакрануўся здалёк
і каленяў жывых
не дрыжыць матылёк,
ночкай летняю закалыханы.

СА СТАРОГА АЛЬБОМА

На станцыі Чарлёна
стаялі тры вагоны,
далей платформа з цэглаю,
пустыя дзве — за ёй,
вісела неба хмурнае,
а на зямлі дзяжурная
у форменнай фуражачцы
крыж моўчкі несла свой.

Як аўра здараецца,
такі настрой ствараецца —
далей паехаць з горада,
схавацца і забыць
вымовы, сваркі, прэміі
і цэх з яго здарэннямі,
паехаць разам з мілаю
і верыць, і любіць.

Пачнём дарогу новую —
тут хваляю барвоваю
кляны шумяць і ўпотайку
плыве нячутны час,
а нас не датыкаецца,
ні ў чым не трэба каяцца,
тады і лёс адступіцца
і злітуецца з нас.

Мы ўсё чужое скінулі

на сцэжцы пад асінамі,
пасыпаў дробны дожджычак,
а вуснаў не спыніць —
сляпыя дзеці выпадку.
мы не шукаем выгады
або гешэфту дробнага,
каб лепей мець і жыць.

Мы тут адным багатыя —
тут сэрцы не за кратамі,
хлуснёй не трэба брудзіцца,
прасіць, прасіць, прасіць
і дзякаваць без памяці;
тут шал чырвонай замеці
і цішыня бяскрайняя —
не ўбачыць, не прысніць...

Змяшам шчасце з бедамі,
а лёс ніхто не ведае!
Заўжды як-небудзь выжыву,
дай Бог табе адной,
каб ты была каханаю
і мне з нябёс пасланаю,
каб быў наш дзень за ўсё даўжэй
і лес стаяў сцяной.

* * *

Запомні гэты дзень, няма другога —
далей прытулак, вуліца, дарога,
далей нічога.
Помні гэты дзень...

Запомні твар яе і погляд мілы,
далей не будзе болей моцнай сілы,
не будзе сілы...
Помні гэты дзень.

Запомні пацалунак і абдымкі —
далей нічога, толькі пілігрымкі,
бясконцы шлях.
Запомні гэты дзень.

Запомні развітанне на завулку,
пасля якога больш няма прытулку,
няма нічога.
Помні гэты дзень...

Запомні боль і рэзь вачэй і сэрца,
ты не сапляк, не здраднік, не зняверца —
нічога больш.
Запомні гэты дзень...

* * *

Нам не сустрэцца больш ніколі,
прыйшла пара паціснуць рукі,
і па сваёй уласнай волі
мы развіталіся без мукі.

Нам не па дваццаць год з табою,
мы вінаваціць лёс не будзем,
але нідзе няма спакою
паважным і дарослым людзям.

Мне і дагэтуль сніцца часам,—
мы ўсе належым успаміну,—
як удваіх з табою разам
вясной паедзем на радзіму.

Там і цяпер старая сліва
на стрэху белы цвет губляе
і сэрца беднае шчасліва
ад прыгажосці замірае.

Калі закружыць час няўмольны
і па дарогах нас раструшыць,
мы станем тут, і Нёман вольны
дасць адпачынак блізкім душам.

Цяпер і ты другою стала,
і я свайго жыцця не кіну,
але пакуль не ўсё прапала,
давай паедзем на радзіму.

* * *

Так непадобныя, як толькі ты і я,
пясок і мора, міласць і нязгода,
боль і адхланне, крык і цішыня —
і нам не разлучыцца назаўсёды.

Але разлука сэрцаў, блізкіх душ
і адлучэнне нас не з нашай волі,—
праз абавязак, беднасць, бруд і глуш,—
бядой той самай не былі ніколі.

Не разлучыць нас зайздрасці сляпой,
парадам моўцаў і раптоўнай смерці,
і наша ўся бяда — не мы з табой,
але жыццё як ёсць на гэтым свеце...

* * *

Цяплынь на вуліцы, але на сэрцы восень,
мястэчка ў клопатах, а ім няма канца,—
будуем, кормім, дастаём, прывозім
ад Касцюковіч і да Камянца.

Сябе мардуем працаю і крыкам,
а Бог не слухае і церпіць, як раней,
калі наш плён адным глыкае глыкам
краіна цудаў, брудаў і свіней.

Куды што знікла? Коні і авечкі.
Сады, сядзібы, песні, карані.
Сыны, млыны, азёры, студні, рэчкі
і вочы — каб без болю і хлусні...

* * *

У тых мясцінах, блізкіх да нябёс,
не абдзяляюць Бог, райком і лёс,
гарод, кабанчык, бульбы дваццаць сотак.

А каб яшчэ дзе выпісаць мукі
ці камбікорму, дык і не такі
ўжо дрэнны час для местачковых цётак.

А што ж, прыедуць дочкі і сыны —
і мусіш даць, бо дзе ж цяпер адны
ў тым горадзе што купяць, каб паесці...

А кажуць, у газетах пішуць зноў,
што гэта Сталін да ўсяго давёў,
ды дзе ж чытаць — няма калі прысесці...

* * *

У вёсцы клопатна, у горадзе няёмка.
Кругом не так. Надзейна і надоўга
не так. Не тое. Не адтуль. Не там...

Не так, як хочацца. Не тое, што павінна.
Знаёмая агідная карціна.
Чарга бясконцая, і на канцы ты сам.

Надзеі згублены, і пошукі прайграны.
А хмурны жнівень цягнецца, як п'яны,
па броду вуліцаў. Далёка да зімы.

Бывай, айчына! А куды паеду?
Ўжо цэлы свет цягаецца па свету.
Астатнія, як і заўсёды, мы...

III ДАЧКА

* * *

Цалую неба над табой,
калі няма цябе са мной,
мой край няшчасны і шчаслівы...

Цалую след нябачных душ,
калі жывыя, — як. ні руш! —
гніюць зялёнымі, як слівы...

Цалую чорную зямлю,
якую болей не маю
паўстаць, змагчы і быць Айчынай...

Цалую лоб мае дачкі,
мой адратунак праз вякі,
мой светлячок на хвалі плыннай...

* * *

Мы прыходзім да згоды,
што жыць болей нельга вось так.
мы чакаем з надзеяй,
што нехта навучыць, як трэба,
мы працягваем сніць
і чакаць, што падасць нехта знак,
мы стаміліся жыць
вечным пошукам шчасця і хлеба.

А між тым ужо восень —
спыніўся і сцішыўся час,
дождж зацяглы заліў
ад Юрацішак да Астрынаў,
мы ўжо млява і квола
ад некага просім адказ
і палохаем страйкам
у абедзенны перапынак.

Мы? А хто мы такія?
Жыццё абышлося ніяк
з нашым лёсам і плёнам,
і тлёнам, і ценом народа,
і астатняй згрызотай —
і цэлы народ, як прымак:
хочаш — тут прападай,
хочаш — едзь, куды хочаш.
Свабода...

* * *

Больш нічога.
Ні праўды, ні Бога.
Людзі ведаюць, дзе іх дарога.
Самі пішучь сябе у чаргу.
Не народ я —
бо так не магу.

У расхрыстанай стомленай залё
застаюся адзін,— а казалі! —
больш ніякай падтрымкі няма.
Не падманеш туды, дзе свабода,
у другім накірунку выгода,
а свабода —дзе кроў і турма.

Вось другіх ужо людзі пачулі!
Вось часы надышлі... і мінулі.
Ну, і як? Ну, і дзе? Ну, і што?
А нічога!
Ні праўды, ні Бога.
Ды чакаюць прышэсця другога
дэмакраты ў старых паліто...

Вось ужо пакаленне ў магіле,
а нікога яшчэ не забілі,
на выгнанне не выслалі вон.
У чарзе хутка выраслі дзеці,
а самотныя душы па свеце
паляцелі —
па смерць наўздагон.

* * *

Туман. Пясок. Спакой і смутак.
Дарога. Сосны. Дождж. Пясок.
Ніякіх ні навін, ні чутак.
Нічога не відаць здалёк.

Але няўжо і тут чужымі
заўсёды заставацца тым,
хто біўся сэрцамі слабымі
і выгараў у лёгкі дым?

За грэх які ім як чужая
зямля дзяцінства і дабра,
за што іх вёска адлучае
без слоў ад поля і двара?

Не той зламаў, забыў і кінуў,
хто жыў не тут і жыў не так,
не той забыўся на радзіму,
не той ніхто, не той жабрак...

* * *

За бацькамі ніякай віны —
вінаватыя дзеці,
але спрэчка ўсё цягнецца,
і вінаваты бацькі:
вечны круг на зямлі,
вечны суд з перасудам на свеце,
і, жывы альбо мёртвы,
стаеш прад вачыма дачкі.

Не пакаяцца прагну —
не так разлучаліся мы,
як суседкі нахвахчуць
па месцы жыхарства і працы,
але з беднасці, з болю
і з чорнай адліжнай зімы,
калі я і сябры
не ўхапілі свабоду на пляцы.

Наша пані абодвух
стамілася мне дараваць,
а даруе ізноў,
хоць не вылезу ўжо з каляіны;
муж і пойдзе, і прыйдзе,
а бацька не можа прайграць
і нікім, як раней,
зноў прасіць у дачкі і Айчыны.

* * *

Добры геній ад мараў
не хоча прачнуцца,
а зайздросніку злому
не спіцца ізноў,
патрыёт не жадае
на свет азірнуцца,
а прыхільны да іншых
не мае сяброў.

У халоднага сэрцам
ёсць розум і вочы,
а гарачыя душы
здурнелі ад слёз,
працавіты і здольны
больш верыць не хоча,
а знявераны скача
і ладзіць нам лёс.

Так і цягнемся мы
ад пачатку да скону,
так і душым людзей
ды ратуем пачвар,
так і кідае нас
ад мальбы да праклёну,
так і робім з айчыны
здзічэлы абшар.

* * *

Айчыны воі адпіхнулі зброю,
злапаныя, як пасткаю старою,
прамовай новай даўніх праўдзюкоў
і спраўным рухам гладкіх языкоў.

А жонкі вояў толькі уздыхнулі,
калі не трапіў лёс пятлі і кулі
іх мужыкоў і жах мінуў дзяцей,
а час падкінуў глебы для надзей.

А дзеці вояў сталі, як пачвары,—
сляпыя вочы, злізаныя твары,
пустыя думкі, сэрцы без агнёў,
а душы — на цвіках, без каранёў...

* * *

Няма справядлівасці.
Як і злачвства.
Есць выпадак
і супярэчлівы лёс.
Служака гісторыю
вымеце чыста,
і чыстымі ляжам
пад гоман бяроз.

Змагар дамагаецца
з іншага боку,
а праўда нязручная
кожнаму з нас,
таму і не чуем
ад мёртвых папроку,
калі лепш за іх
разумеем іх час.

Мы столькі разоў
паўтараліся ў смерці,
не хочацца жыць —
толькі праўды шукаць.
Няма як забыць
і няма як памерці,
а толькі сабак
засталося спускаць...

* * *

Не пішацца, Не хочацца. Не час.
Не патрабуе смерць нікога з нас.
У дабрабыце бедным ролі граем.
Хацелі б нават — ды не паміраем.

Не страшна. А навошта і чаго
палохацца? За кожным ценё да скону.
І не па тэлефоне, па закону
лёс вырашаны. Толькі і ўсяго...

* * *

Злачынствы. Здзекі. Сваркі. Парахункі.
Прамовы. Прафесура. Саплякі.
Сяброўства. Крыўды. Плёткі. Пачастункі.
Суседзі. Цёткі. Дзядзькі. Сваякі.

Знявер. Прыблудства. Здані. Утрыманцы.
Спакой. Трывога. Плынь і глыбіня.
Дарога. Поле. Баба на фурманцы.
Змаганне. Пошук. Вобраз. Чысціня.

Знаёмствы. Чэргі. Радасці. Згрызоты.
Падзел. Вымена. Лекі. Мітусня.
Сустрэчы. Выпіванкі. Анекдоты.
Айчына. Памяць. Праўда і хлусня.

* * *

Пры ўсім пры тым, што маем і не маем
сягоння і што будзем мець далей,
ці не зашмат трываем і прымаем —
ні скарб цалей, ні доля весялей?

Пры ўсім пры тым, што не зламалі ногі
і не скруцілі шыі ў цёмны час,
ці не зашмат каштуюць перамогі —
ні нас у Бога і ні Бога ў нас?

Пры ўсім пры тым, што нікуды не лезем
і што не рызыкуем задарма,
ці не наскрозь праела душы плесень?
Жывыя мы? Ці нас даўно няма?

* * *

Кідаюць людзі дом за домам.
Тут чорны Стыкс і белы Нёман
падобныя. Другой ракі
няма ў маўклівым наваколлі.
Халодны вецер свішча ў полі.
Праз мост грукочуць цягнікі.

Кідаюць людзі год за годам
сумленне, памяць і свабоду —
такія правілы гульні
ўстаноўленыя нашым ладам.
Мы паміраем пад даглядам —
і тут ні кропелькі хлусні.

* * *

Мы коцімся наперад і назад.
Гарэлка льецца, а цвярозых шмат.
Але, на жаль, зусім не лепшы розум
у тых да суму нудных і цвярозых.

Піць і не піць — таксама ўжо няма
такогога выбару, калі пайшлі талоны.
Мы ўсе дурнымі будзем пакрыйма,
ці той шалёны — хто цяпер шалёны?

Ці так я вінаваты прад табой,
праменчык мой і дзьмухавёчак мой?
Ты звывклася ужо з нікчэмным светам,
а я не змог забраць цябе адгэтуль.

Мы будзем жыць іначай толькі ў сне,
але клянi за тое не мяне...

* * *

Не пажадаю шчасця, ты прабач.
Тут мой і твой не лёс, а смех і плач.
Не будзь шчаслівай у шалёным свеце.

Адно жаданне. Аднаго прашу,
каб мела толькі ўласную душу —
на волі і ў казённым кабiнеце.

Ты не згубі сябе і ацалей!
Як ёсць цяпер, не будзе так далей,
якая б плата зноў не каштавала.

Ці тут, ці там, ці блізка. ці здалёк
сустрэнемся, мой мілы васілёк
якая б смерцьмяне не ўкатавала.

* * *

Ляці вышэй, мой белы галубок!
Пакуль чакалі са слязой і мрояй,
вялікая імперыя ў наш бок
затрэсла публіцыстыкай і зброяй...

Мой цёпленькі заспаны матылёк,
на сэрцы бацькі ціха склаўшы крылы,
ляці вышэй і не пабач здалёк,
як прымуць нас кар'еры і магілы...

Ляці вышэй! Пакуль не вырас ты
і маеш час, пакуль праз кроў і зімы
цябе таксама клікнуць у шыхты
і бацькаў цень, і вечны лёс радзімы...

IV ГОРАД

* * *

Калі пустыя край і дом,
знікае страх перад судом
і не шкада нічога.

Калі даўно пусты кішэнь,
чакаюць толькі сумны дзень
і вечная дарога.

Калі разважанняў пустых
чужая злосць дае пад дых,
не маю нават злосці.

Калі ж сцяжынаю пустой
пайду за хмаркай залатой,
спаткаю там кагосьці ...

* * *

Агідна часам жыць, а часам міла
з тае пары, як нас з табой прыбіла —
як два лісткі, адзін да аднаго.

На жаль, мы ўсе такія ж ад прыроды —
прамовы, спрэчкі, пленумы, заводы
не пакідаюць людзям сваяго.

Мы жабракі ў жабрацкае краіне,
якая ўжо ніколі не загіне,
якія б ні лячылі дактары.

Але пакуль мы едзем мілым краем,—
да Мінску, ці да Рэні з Мікалаем,—
і што яшчэ хацець ад той пары?

* * *

Людзі ветру і полымя клічуць на пляцы народ,
людзі бізнесу латаюць дзіркі штогод,
людзі мутнай вады баламуцяць і круцяць.

Людзі кніжак артыкулы пішуць штодзень,
людзі зброі пакуль што хаваюцца ў цень,
людзі смерці нікога не любяць.

Людзі памяці знішчылі болей сябе,
людзі поля знікаюць у вечнай сяўбе,
людзі чэргаў не маюць хвіліны.

Людзі горкага часу і горкіх надзей,
людзі свету і краю зусім без людзей,—
людзі нашыя з нашай Айчыны.

* * *

М. Адаміну

Чорны парк і чорны горад назаўсёды тут.
Гандлярам з Літвы і Польшчы — ціхі родны кут.
А сталічным публіцыстам — тэма для змагання.

Закапаліся ў гісторыі мясцовыя сябры.
Змоўклі пасля выбараў за праўду змагары.
Атрымалі ўсе працоўныя адхланне.

З каньякамі і цукеркамі свабоды не знайсці.
За зялёныя паперкі гінуць людзі пры жыцці.
А вялікі мой народ не памірае.

Чорны парк і людзі сумныя — вечны выхадны.
А ніхто ж не бачыць выйсця ў залатыя сны.
Карацей казаць, гісторыя старая ...

* * *

Які ўжо раз дагэтуль і цяпер
і праўду ведаем, і рацыя за намі!
Які ўжо раз ні зброі, ні сяброў...

Спіць розум — і варочаецца звер.
Сон белы з акрываўленымі снамі
зліваецца і нараджае кроў...

Які ўжо раз ідзе крываваы час!
Ні вершніка з мячом, ні Маці Божай
на даўняй палатніне баявой...

Свае халопы спускаць скуру з нас.
А правы бераг з вечнаю Каложай
пакоціцца да Нёмна галавой...

* * *

В. Дзмітрыеву

Куды падзецца нам з табой,
напаўвыгнаны сябра мой?
Павіслі, як лісты сухія.

А што хацелі ты і я?
Айчына жаліць, як змяя —
што Беларусь і што Расія.

На гэткай братняе зямлі
часова мы з табой былі,
а час канчаецца паволі.

Куды падзецца нам з табой,
напаўвыгнаны сябра мой,
закладнік гонару і волі?

* * *

Паэты развіталіся са славаю,
а з болей галавы і з чорнай каваю
жыццё іх развітае назаўжды.

Таварышы пайшлі з вялікай партыі,
і толькі дзядзькі з прынцыпамі ўпартымі,
як з багны, лезуць з крыку і нуды.

Кругом так сумна, нават глупства соннае,
адзін народ працуе і выконвае,
то верыць, то не верыць — як калі.

Таму для ўсіх паэтаў і пісьменнікаў
прасвет адзін — падацца да Друскенікаў,
пакуль чагосьці вартыя рублі.

* * *

С. Домашу

Сам так пачаў і сам зрабіў выснову,
не ўмее гаварыць, але шануе мову
і па-сяброўску будзе ёй спрыяць.

Так абяцаў і так зрабіць не здолеў,
другі падвёў ці нават не дазволіў —
і трэба разумець і спачуваць.

Кахае, быццам матчыную хатку,
пачаць з канца, вярнуцца да пачатку,
нажаліцца, праспацца і забыць.

А патрыёты плачуцца і просяць,
тлумачаць, ходзяць і заявы носяць,
як быццам больш няма чаго рабіць ...

* * *

Як абрыдла тлумачыць, што ты яшчэ ёсць,
наша соль у крыві, наша чорная косць,
наша спадчына, наша Айчына!

Што прыблуда адсюль, што заехаўшы гусь —
разумею цяпер, каго вешаў Кастусь
і за што, і чаму так магчыма!

Як абрыдла даводзіць, што ты яшчэ тут,
наш апошні прытулак і збураны кут,
нашай памяці крык на паўнеба!

Што стагоддзе таму, што цяпер гадаўё —
але кожны яшчэ атрымае сваё,
ды не тое зусім, што вам трэба!

* * *

Дасць Бог,— і як ніхто не канфіскуе,—
іначай мілы край сябе адчуе,
калі апошні час перажыве.

Не ўсіх заб'юць, не кожнага настрашаць,
як у часах далёкіх ды і ў нашых -
і сцяг апошні вораг не сарве.

Падкошаныя да калючай пожні,
народы паўстаюць з людзей апошніх,
хто першымі збіраюць свой народ.

Дасць Бог — і людзі, між якіх згублюся,
не згубяць шанц апошні Беларусі
прайсці жывой апошні чорны год.

* * *

Загадчык кафедры і просты селянін
маўчаць да лепшых дзён — і дух адзін
жыве і будзе жыць на Беларусі.

Не трэба нам спяшацца нікуды,
яшчэ ж зусім не лепшыя гады —
вось прыйдуць лепшыя, і закрычым, як гусі.

Цяпер гагакаць — справу марнаваць.
Каму гаворана?! Каб слухаць і трываць!
Пакуль умовы раптам не даспеюць...

А вось тады, дасць Бог, і прыйдзе час:
умовы створацца, і людзі клікнуць нас -
пажнуць і абмалоцяць і прасеюць.

З М Е С Т

«Але заўжды патрэбна будзе воля...»

Д. Бічэль-Загнетава

I. АДЛІГА

Калі мой край перажыве мяне

«Зіма. Адліга. Чорная дарога...»

«Раскіданыя часам і вайной...»

1863

«Звар'яцею ад роднага краю!..»

«За прамовы сталіцаў...»

«Смяецца дурань месчачковы...»

Балада аб памінальнай хвіліне

«Мой даверлівы брат...»

Не такі погляд

«У паўстанцаў заўсёды...»

«Які ты задаволены!..»

Гістарычны нарыс

Абноўленая будучыня

Час касіне раў

Вёска

Каўнас

Першыя перамены

«Калі ўсё скончыцца, мы будзем як святых...»

«Не цяжка мне зусім...»

II. ВОСЕНЬ

«У восені малюнак свой і строй...»

Замалёўка

Ноч

Ля карціны М. Савіцкага «Партызанская мадонна»

Браты

«Бацькі зямля вялікая...»

«Сон падарожжа акрыліў нясмелых...»

«Плёскат хваляў рачных...»

Са старога альбома

«Запомні гэты дзень...»

«Нам не сустрэцца больш ніколі...»

«Так непадобныя, як толькі ты і я...»

«Цяплынь на вуліцы, але на сэрцы восень...»

«У тых мясцінах, блізкіх да нябёс...»

«У вёсцы клопатна, у горадзе няёмка...»

III. ДАЧКА

«Цалую неба над табой...»

«Мы прыходзім да згоды...»

«Больш нічога...»

«Туман. Пясок. Спакой і смутак...»

«За бацькамі ніякай віны...»

«Добры геній ад мараў...»

«Айчыны воі адпіхнулі зброю...»

«Няма справядлівасці...»

«Не пішацца. Не хочацца. Не час...»

«Злачынствы. Здзекі. Сваркі. Парахункі...»

«Пры ўсім пры тым, што маем і не маем...»

«Кідаюць людзі дом за домам...»

«Мы коцімся наперад і назад...»

«Не пажадаю шчасця, ты прабач...»

«Ляці вышэй, мой белы галубок!..»

IV. ГОРАД

«Калі пустыя край і дом...»

«Агідна часам жыць, а часам міла...»

«Людзі ветру і польмя клічуць на пляцы народ...»

«Чорны парк і чорны горад назаўсёды тут...»

«Які ўжо раз дагэтуль і цяпер...»

«Куды падзецца нам з табой...»

«Паэты развіталіся са славаю...»

«Сам так пачаў і сам зрабіў выснову...»

«Як абрыдла тлумачыць, што ты яшчэ ёсць...»

«Дасць Бог,— і як ніхто не канфіскуе...»

«Загадчык кафедры і просты сялянін...»

Чобат А.

Год: Вершы / Прадм. Д. Бічэль-Загнетавай.—
Мн.: Маст. літ., 1992.—79 с.—(Першая кніга
паэта).

ISBN 5-340-00967-X.

Паэзія Алеся Чобата стрыманая і адкрытая, як
размова блізкіх людзей. Разважанні пра сваё
пакаленне і свой час, пошукі і надзеі, трывога і
боль чалавека, складаны і цяжкі лёс роднага
краю — галоўныя тэмы кнігі «Год».

© OCR: Камунікат.org, 2010 год

© Інтэрнэт-версія: Камунікат.org, 2010 год

© PDF: Камунікат.org, 2010 год